

Fotokaga Filmitalguid talletades

Lili Pilt

Filmitalguid on terve aasta kestnud filmiprojekt, mille eesmärgiks on tuua rahvas kokku filmitegemisega. Tegevuse sisenditeks on rahva kirjutatud stsenaarium, professionaalne juhendamine, amatööride teotaha ja tööjõud, vabatahtlikkuse alusel pakutud võttekohad ja rekvisiidid ning rahva valitud rollitäitjad ja väljundiks üks rahvafilm, mis on kõikide kaasalööjate nägu ja nende kingitus Eesti Filmile tema 2012. aastal algava 100. juubeli puhul.

Filmitalgute rahvafilmil oli omapärane lähenemine kaamerameeskonna tööle. Tavalise filmivõtte juures on operaator see, kes kamandab kaamerat ja vastutab sealt tuleva pildi eest. Filmitalgute pildirežissööriks kutsus projekti pealik **Mikk Rand** kampa Eesti tele- ja reklaamimaastikul üsna tuntud noore operaatori **Christian Johannes Kask**'i (rahvasuus lihtsalt CJ). CJ otsustas õppeprotsessile läheneda nii, et valib endale kaamera ja filmimise eest vastutavad assistendid. Ise täitis ta juhendaja rolli,

kaamerat kätte võtmata. Kuna Filmitalgute filmi tegemise eesmärk oli anda filmihuvilistele võimalus ise filmi teha, siis CJ lähenemine kindlustas selle, et tema assistendid õppisid selle protsessi käigus rohkem, kui algaja tegija mingi muu filmi tegemise juures eales seda teha võiks.

CJ abilised ehk Filmitalgute keeli „operaatori superjukurid“ olid Viljandist pärit filmiamatöörid **Sven-Erik Mändmaa**, **Tanel Peet** ja **Priit Joasoo**. Poistel on enda tootmisfirma Nuzz Film alt tehtud üks film nimega „Kuperjanovi Surn“, mis pälvis Overalli Veebifilmide festivalil 10. koha.

Filmitalgute film võeti üles Canon 5D Mark II kaameraga. Just selle kaamera kasutamise peamiseks põhjuseks oli mängus oleva maaletooja Overalli hea tahe ja toetajakäsi. Aga teisalt on fotokaameraga filmimisel ka mitmeid eeliseid päris filmikaamerate ees. CJ tõi kõige suurema plussina välja selle, et fotokaamera on kättesaadav – sellest saab „ulmeliselt odava hinnaga väga kvaliteetse pildi“. Enne seda, kui peegelkaamerate said ka filmikaamerad, jäi asjaarmastaja filmi kvaliteet kehvaks, sest kaamera ei suutnud filmida nii head pilti, kui oleks tahtnud.

Viimnepäev Urmas Mänd

Mees kes sõidab trolliga number seitse Urmas Mänd

Kung Fu sanitarid Jaak ja Thomas Urmas Mänd

Mosse päästmine Urmas Mänd

Ufolaev Urmas Mänd

Peegelkaamera suur eelis teiste filmikaamera tarbijamudelite ees on kvaliteetse, vahetatava fotooptika kasutamise võimalus. Fotooptikad võtavad üles kõrgemat resolutsiooni kui video- või filmioptikad. Seega saab ka iga suvalise fotokaamerale mõeldud optikaga kinokvaliteedis pilti üles filmida. CJ seletab, et käis hiljuti Londonis, kus esitleti RED One kaamera jaoks tehtud Canon *mount*'i. Filmitud materjali näidati seal 4K projektsioonis ja CJ pidi tunnistama, et ka tema professionaalne silm ei teinud vahet sellel pildil ja filmilindil. Canoni optika maksab 2000 €. Sama raha eest saab Panavision optika rentida kõigest nädalaks.

Lisaks kvaliteetsele pildile on peegelkaamera eeliseks ka tema suurus ja mobiilsus. Suure, kalli kaameraga igale poole ei poe. Aga peegelkaamera on esiteks piisavalt odav, et sellega raatsib kasutaja rohkem eksperimenteerida, ja teiseks on ta piisavalt väike, et filmija ei häiri filmitavat nii palju kui suure kaameraga. Seega on fotokaameraga filmitud ka professionaalseid filme ja saateid. Eestis hiljuti välja tulnud Jaak Kilmi ja Kiur Aarmaa dokumentaalfilm „Tallinna Kilud” on üks kodumaine näide. Aga ka Darren Aronofsky filmi „Black Swan” maa-alused metrookaadrid filmiti peegelkaameraga ning seda kaamerat on kasutatud ka erinevate telesaadete jaoks, näiteks „Dr. House”.

Kõik see on põhjuseks, miks peegelkaamera oli Filmitalgute filmimise jaoks parim valik. Operaatori superjuku Sven-Erik Mändmaa võttis talgutel esimest korda filmikaamera kätte. Intervjuus kirjeldab ta oma kogemust.

Kes Sa oled ja millega tegeled?

Sven-Erik Mändmaa, 20, Viljandist. Õpin 3. kursusel Tartu Ülikoolis füüsikat.

Millega Filmitalgutel tegelesid ja mida see Sulle andis?

Ma olin Filmitalgutel operaator, valgustaja, autojuht. Teeme ka Nuzz Filmiga Filmitalgute *making-of* dokki. Ja pakkusin oma osalusega ka 3,3% rohkem nalja meeskonnale.

Filmitalgutelt sain juurde palju uusi tutvusi, elutahet ja inspiratsiooni. Põhilisem õppetund tuli tegelikult pärast võtteperioodi, sest filmi tegemine ei lõpe võtteperioodiga. See, mis platsil toimus, oli kõik väga tore, kuid pole võrreldav kogu produktsiooniterroriga.

Kuidas siis oli fotokaameraga filmi teha?

Tore! Filmisin Filmitalgutel üldse esimest korda. Enne olin paar korda nõ „tikutopsi“ kaamerat proovinud, aga filmi teinud ei ole. Mind kutsuti Filmitalgutele operaatoriks ja see töö hakkas täitsa meeldima.

Teie kui „superjukurid“ vastutasite Filmitalgutel kaameratehnika eest ja ehitasite kaamerad fotokaamerast filmikaameraks. Mis seal komplektis lisaks kaamerale oli?

Esiteks *shoulder rig*, mida me ise nimetasime skeletoniks. See käib põhimõtteliselt ühtmoodi kokku ja kõigepealt me proovisimegi seda konstruktsiooni. Aga originaalformatsioon oli suhteliselt ebapraktiline, nii et hiljem panime ta peaaegu iga päev vastavalt vajadusele uut moodi kokku – jätsime asju küljest ära või tegime selle ümber. Ta oli nagu lego. Konstruktsioon sõltus paljudest asjadest. Näiteks kui oli vaja lisaasju nagu monitor, siis pidime ta natuke ümber ehitama. Monitoridega oli üldse jama, sest paar juppi läksid võtete ajal katki ja me pidime iga päev kuidagi välja mõtlema, kuidas me monitori ühendame. Ja lõpuks me tegime ilma.

Ervin raudteel Urmas Mänd

Paadimees Anton Klink

Keerutamisstseen Urmas Mänd

Anton Klink

Lisaks skeletonile oli meie jaoks ka LCDVF *viewfinder* väga kasulik. Meile, kes me olime amatööroperatuurid, meeldis see palju rohkem kui monitori kasutamine. Aga CJ käskis meil monitori kasutada. Osad režissöörid nõudsid, et nad saaksid ka jooksvalt pealt vaadata. Aga töö poolest oli ikka palju parem *viewfinder*'iga teha. *Viewfinder* oli erinevalt monitorist ka ilmastikukindel, ta ei sõltunud valgusest ning ta andis stabiilsust, sest sellega sai peaga kaamerat toetada.

Kasutasime lisaks veel relsse, statiive, kraanat ühes võttes ja *steadycam*'i.

Mis olid siis fotokaamera plussid? Kas sulle meeldis sellega filmida?

Ta on kergem, mobiilsem. Temaga saab ronida igale poole puu otsa ja kivide all. Kindlasti on oluline ka see, et ta on odavam. RED kaameraga sa ikka ei roni puu otsa.

Mis olid selle kaamera miinused?

Esiteks kuju on ikkagi mõeldud fotokaamera jaoks. Massijaotus on imelik –

objektiiv on raske ja kaamera on suhteliselt kerge. See andis tunda. *Shoulder rig*'i kasutamine aitas selles mõttes tohutult kaasa.

Teine asi, mis andis tunda, on fotokaamerale omane *shutter rolling*. Sellist kaamerat ei saa väga kiiresti pöörata/liigutada. See hakkab pilti moonutama. See tuli väga hästi ilmsiks, kui me autost liikuvaid kaadreid filmisime. Kui auto aknast vaadata ja filmid, siis on postid kõik viltu.

Põhimõtteliselt, kui teeksite filmi „Kuperjanovi Surm vol 2” (või „Kuperjanovi ülestõus”), kas kasutaksite selleks peegelkaamerat?

Täiesti. Nuzz Filmi tiim kavatseski endale peegelkaamera osta. Aga 550 sest 5D on liiga kallis. Kui keegi meid just sponsoreerida ei taha...

Mis on Sinu kolm lemmikstseeni filmist operaatoritöö poolest ja miks?

1. Stseen, kus Lenna ja Rait on Kiviõli tuhamäe otsas. Filmisime hommikuvalguses, päike paistab kontras ja selja tagant vaates on

taamal jäätme põletusjaam ja motokross. See oli väga ilus kaader.

2. Pärnu-Jaagupi poes filmisime ühte stseeni, kus Tõnu ja Ester võtavad pelmeene ja sanitarid jooksevad sisse. Keerasime fookuse peategelaste pealt sisenejate peale. Kui meie monteerija Märten Vaher seda nägi, siis ta ütles „Voh!” See tuli lihtsalt nii hästi välja.

3. Helme koostas filmisime filmi lõppu. Seal tuleb Brenda ema kosmoseülilkonnas koostada välja. Taustal on ebamäärane valgus ja toss. See tuli kõige paremini välja režissöör Rasmus Merivoo kaameraga, sest tal oli spetsiaalne (star) filter ees, mis tegi selle kaadri eriti efektseks.

Ja lõpetuseks, mida Sa teeksid, kui olekski maailma viimane päev nagu meie filmis „Täitsa lõpp”?

Prooviksin lahendada antud probleemi.